

TẠI SAO PHÁP BẢO VỆ MẠNH MẼ TRỢ CẤP NÔNG NGHIỆP ?

Đoàn Tất Thắng

Trong những ngày cuối năm 2005 đã diễn ra hai Hội nghị thượng đỉnh Liên minh Châu Âu (EU) ở Brussels dành cho ngân sách châu Âu và Hội nghị Bộ trưởng Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO) ở Hồng Kông để xem xét về vòng hội thoại buôn bán quốc tế. Mới nhìn lướt qua có vẻ hai hội nghị không liên quan gì với nhau, nhưng thực ra chúng cùng chia sẻ một vấn đề chung quan trọng: đó là gần các nước giàu có phương Tây, đặc biệt là EU, với vấn đề trợ cấp nông nghiệp. Trong cả hai hội nghị, không phải trợ cấp nông nghiệp là vấn đề duy nhất đặt ra cho các cuộc thương lượng; Ở Hội nghị Bộ trưởng WTO, những tranh chấp lớn cũng xảy ra đối với các biểu thuế công nghiệp và thương mại trong các dịch vụ; Ở Hội nghị thượng đỉnh EU đối với vấn đề ngân sách, nhiều nhà lãnh đạo quan tâm đến đề nghị của Anh (chủ tịch EU hiện hành) về việc cắt giảm viện trợ khu vực và các khoản chi tiêu khác. Nhưng nói chung, vấn đề Chính sách Nông nghiệp chung của EU (CAP) vẫn là vấn đề tập trung nhất trong các cuộc tranh luận của cả hai hội nghị.

Những người đóng thuế cho EU đã chi phí cho CAP trên 40 tỷ euro một năm (khoảng 47 tỷ USD), chiếm khoảng 40% tổng số ngân sách của EU. Đó là một tổng số tiền lớn được cấp cho trang trại chỉ chiếm ít hơn 2% lực lượng lao động của EU. Phần ngân sách dành cho việc chi tiêu của CAP của EU đã giảm mạnh so với 20 năm trước là 70%. Hơn nữa CAP cũng đã được EU cải cách một cách đáng kể. Trong năm 2003 đã hoàn thành việc thỏa thuận chuyển hầu hết các trợ cấp CAP từ hình thức trợ cấp giá sang cách thanh toán theo thu nhập trực tiếp. Sau khi các cải cách đó được thi hành đầy đủ, khoảng 90% trợ cấp nông sản của EU được phân loại như là “*không làm bóp méo thương mại*”.

Tuy nhiên các nhà xuất khẩu nông sản lớn trên thế giới muốn có lối vào lớn hơn nữa đối với thị trường EU, có nghĩa là muốn EU hạ thấp mạnh biểu thuế nhập khẩu các sản phẩm nông nghiệp. Bên trong nội bộ EU, những nước nhận trợ cấp nông nghiệp ít như Anh muốn cắt giảm hơn nữa biểu thuế, nhưng các nước được nhận trợ cấp nông sản

lớn như Pháp thì khẳng định muốn giữ như cũ. Chính sách nông nghiệp chung của EU còn bị phê phán ngay cả bởi những người nông dân nhỏ bé của nó. Phần lớn 80% trợ cấp nông nghiệp của EU đi tới 20% nông dân giàu có nhất, các chủ đất lớn và giàu có, những người kinh doanh nông nghiệp khổng lồ.

Đại diện cho quyền lợi của nước Pháp, Tổng thống Pháp Jacques Chirac kiên quyết bảo vệ CAP. Ông nhấn mạnh đến kết quả cuộc thương lượng mà ông đã đạt được với Thủ tướng Đức Gerhard Schroder trong tháng 10/2002 là giữ nguyên các điều khoản chi tiêu của CAP cho đến năm 2013. Sau này thỏa thuận đó đã được tất cả các nhà lãnh đạo EU chấp thuận, trong đó có cả Thủ tướng Anh Tony Blair. Bộ trưởng EU của Pháp nói: *“Chúng ta tất cả đã đồng ý với cải cách 2002, nó không thể thay đổi cho đến năm 2013”*. Ông Chirac còn có toàn bộ tầng lớp chính trị của nước Pháp đứng đằng sau ủng hộ việc duy trì CAP. ***Câu hỏi là tại sao Pháp lại ủng hộ mạnh mẽ duy trì CAP?***

Pháp là nước sản xuất nông nghiệp lớn nhất EU và được thu lợi lớn nhất từ CAP, tiếp nhận khoảng 1/4 tất cả các trợ cấp nông nghiệp của EU. Trong tiềm thức của người Pháp, hoạt động trang trại có tầm quan trọng sâu sắc hơn so với phần đóng góp 3% vào GDP và chiếm khoảng 4% lực lượng lao động của nó. Không phải ngẫu nhiên mà các nhà chính trị Pháp hàng năm đổ xô tới hội chợ nông nghiệp Paris để có hình ảnh trên camera với các con bò đực nặng nề; Bởi vì

Hiệp hội trang trại Pháp có những hoạt động rộng rãi trong vận động hành lang. Trên cao nguyên miền đông Normandy, gần làng Grosseoeuvre, Didier Lefebvre nuôi 110 con bò sữa và có trang trại rộng 45 ha trồng ngô và lúa mì. Ông ấy là mô hình của người nông dân Pháp hiện đại. Ông ấy có máy vắt sữa được quản lý bằng máy tính, máy làm sạch tự động đẩy sữa tới bình chứa, với sức chứa 10.000 lít trong bình lạnh. Phần lớn thu nhập của ông ấy đến từ CAP. Những người nông dân như ông Didier Lefebvre giúp đỡ để cung cấp cả hai lĩnh vực kinh doanh thực phẩm nông nghiệp và công nghiệp của Pháp.

Tại sao Pháp quá say mê với nông nghiệp? Và điều gì xảy ra đối với nông nghiệp Pháp nếu trợ cấp nông nghiệp bị cắt giảm mạnh ?

Trả lời câu hỏi thứ nhất, đó là một sự hỗn hợp về truyền thống, nỗi luyến tiếc về quá khứ và chính trị xứ Gôn. Thực phẩm ở Pháp không chỉ là thứ làm cho no bụng, nó là một phần gắn bó chặt chẽ với quốc gia. Nghệ thuật ăn uống ngon của Pháp hợp nhất từ các địa phương khác nhau của các vùng lãnh thổ khác nhau. Người Pháp cầu kỳ về chất lượng và xuất xứ hàng hóa. Nhiều người cư ngụ ở thành phố vẫn còn có họ hàng, những người còn đất, và những kỷ niệm kháng chiến về sự thiếu thốn thực phẩm sau chiến tranh. Họ tự hào trong việc tự cung cấp được lương thực thực phẩm, coi nông dân như là anh hùng

dân tộc. Cố Tổng thống De Gaulle đã từng nói: *“Một đất nước mà không thể tự nuôi sống mình thì không phải là một nước lớn”*.

Chính trị của De Gaulle được những người nối nghiệp giữ gìn. Ông Chirac bầu cử lần đầu vào Quốc hội từ vùng nông thôn Correze, và là Bộ trưởng Nông nghiệp dưới thời Georges Pompidou. Chính trị xứ Gôn coi tự cấp lương thực, thực phẩm như là vật trang trí giữa bàn về độc lập địa-chính trị của Pháp. Ông Christine Lagarde, Bộ trưởng Thương mại Pháp, mới đây mô tả nông nghiệp như là *“nền tảng đối với tính đồng nhất của chúng ta”*. Ngay cả đối với các nhà cải cách như Nicolas Sarkozy, Bộ trưởng Nội vụ cũng quay về với bảo hộ nông nghiệp. Liên đoàn trang trại lớn nhất đất nước, FNSEA, có gốc rễ khu vực mạnh mẽ và một màng lưới vận động hành lang trải dài từ quan chức địa phương tới các thượng nghị sĩ, có 8,5% trong số họ là nông dân.

Sẽ xảy ra điều gì nếu sự bảo hộ mà nông dân Pháp đang được hưởng, qua các hàng rào biểu thuế và các trợ cấp trực tiếp bị xóa bỏ hoàn toàn? Chính phủ Pháp đã nhìn thấy trước thảm họa. Dominique Bussereau, Bộ trưởng Nông nghiệp, nói với Les Echos mới đây rằng: *“Hầu hết tất cả các trang trại sẽ bị xóa sổ và hàng chục nghìn công việc sẽ gặp rủi ro. Câu trả lời có tính*

phóng đại, nhưng nó có ý nghĩa cảm xúc hơn là ý nghĩ của những người tự do cuồng tín.

Các nhà cải cách cấp tiến cho rằng số lượng các trang trại ở Pháp sẽ teo đi mạnh mẽ, điều đó đã, đang xảy ra. Pháp có 550.000 nông dân, bằng 1/4 số lượng của năm 1950, làm việc trong ít hơn 400.000 trang trại chuyên nghiệp. Giữa năm 1993 và 2004, số lượng các trang trại trồng trọt được giảm đi gần 1/3. Điều đó một phần do các cải cách sớm bắt đầu chuyển trợ cấp từ giá tới các thanh toán trực tiếp. Lo sợ rằng sẽ có cắt giảm trợ cấp nhiều hơn nữa, nhiều nông dân mở rộng đất đai để tạo khả năng tồn tại cho trang trại của họ. Các người khác từ bỏ nó hoặc về hưu.

Ngày nay, trợ cấp CAP trực tiếp chiếm trung bình 90% thu nhập trước thuế của người nông dân. Điều đó cho thấy người nông dân rất khó xoay xở cuộc sống nếu không có những trợ cấp như vậy. Nhưng số liệu thống kê cho thấy những khác nhau lớn trong việc nhận được trợ cấp: đối với thị trường người làm vườn, phần được chia thấp hơn 10%; Đối với người trồng nho làm rượu, phần được chia là 8%. Trên 1/4 của các thanh toán là đến với 5% nông dân. Theo nghiên cứu của nhóm Groupe d'Economic Mondiale (GME) ở Viện Institute d'Etudes politiques của Paris cho biết: 30 nông dân lớn nhất – trong số đó có hoàng tử Albert của Monaco – nhận được trung bình trên 390.000 euro mỗi

năm. Con số đó gấp 217 lần số trung bình nhận được bởi 180.000 trang trại nhỏ, mà chiếm tới 40% tổng số của đất nước. Pierre Boulanger của GEM nói: “*Sự tồi tệ là những bất công đó sẽ được duy trì bởi cải cách CAP mới nhất*”, Kết quả là các trang trại lớn sẽ tiếp tục nhận được hầu hết, còn những người nông dân nhỏ bé thì hầu hết dễ bị tổn thương đối với các cải cách hơn nữa.

Theo một nghiên cứu mới đây của Viện Montaigne, nếu các trợ cấp và các biểu thuế nhập khẩu bị cắt đi mạnh mẽ, Pháp sẽ mất đi khoảng 1/3 đến 2/3 trang trại của mình. Khả năng có thể còn duy trì được khoảng 150.000 trang trại, bao gồm những cái lớn, hoạt động có hiệu quả như trồng ngũ cốc ở vùng đất thấp, trang trại nuôi bò sữa và thịt, hoa quả, rau, trồng nho làm rượu, là những người vốn đã nhận ít sự trợ cấp, và những người sản xuất ở vị trí có lợi trên thị trường. Nông dân cũng đã có sự chuẩn bị cho ngày trợ cấp bị cắt bỏ. Ông Lefebvre cho rằng: “*Trang trại Pháp sẽ tồn tại, bởi vì nông dân Pháp năng động và biết thích nghi*”. Trên thực tế, trung

bình quy mô trang trại trồng trọt ở Pháp đã tăng lên 40% trong thập kỷ qua. Trung bình kích thước trang trại của Pháp nhỏ hơn 1/4 trung bình kích thước trang trại của Mỹ, vì thị trường trang trại của Pháp có quy định và quy mô trang trại bị kiểm soát. Việc giữ các trang trại như vậy vì lý do du lịch hoặc kinh tế nông thôn đã trở thành một lựa chọn chính sách xã hội.

Có một số tín hiệu cho thấy quan điểm của Pháp đang có sự thay đổi. Rất ít người trẻ bây giờ còn có mối liên hệ gia đình với nông thôn. Nhiều tiếng nói hơn đang chống lại quyền vận động hành lang của trang trại Pháp. Medef, “Liên đoàn lao động Pháp”, đã thuyết phục Chính phủ không được phép để vòng đàm phán Doha thất bại, đối với công nghiệp và dịch vụ, vòng thương lượng là “quan trọng cho tăng trưởng và việc làm ở Pháp”. Nhưng tầng lớp lãnh đạo hiện giờ vẫn còn gắn bó với bảo hộ nông nghiệp ./.

Nguồn

The Economist 10/12/2005.